Vücut Kondüsyonunun Değerlendirilmesi [Body Condition Scoring]

Büyükbaş Hayvan Yetiştirme Dersi

Uygulama

Doç. Dr Fatin CEDDEN Zir. Müh. Pınar ŞİMŞEK

Vücut Kondüsyonunun değerlendirilmesinin (BCS) önemi:

- Sürü sağlığı ve beslenmesini düzenlemek amacıyla sığırlarda vücut yağlılığı ve zayıflığının derecelendirilmesidir.
- Araştırmalar bu yönde yapılan değerlendirmenin verim, üreme, sağlık ve ömür uzunluğu ile yakın ilişkisini ortaya koymuştur.
- Yağlılık veya zayıflığın derecesi besleme hataları, sağlık problemleri ve uygun olmayan sürü yönetiminin bir göstergesidir.
- Doğru yapılan BCS ile süt sığırlarında sağlığın ve verimliliğin iyileştirilmesi mümkündür.

Aşırı kondüsyon (Yağlılık)

- Çoğunlukla yanlış besleme veya üreme yönetiminin bir sonucudur
- Yağlı sığır metabolik problemlere ve enfeksiyonlara daha hassastır. Ayrıca güç doğum yapma riski vardır.
- Genellikle laktasyonun son 3-4 ayında, süt veriminin düştüğü ancak, yoğun yemlerin ya da besleme düzeyinin buna uygun olarak düşürülmediği durumlarda ortaya çıkar.
- Diğer bir neden ise kuru dönemin uzaması veya kuru dönemde aşırı beslemedir.

Düşük kondüsyon (zayıflık)

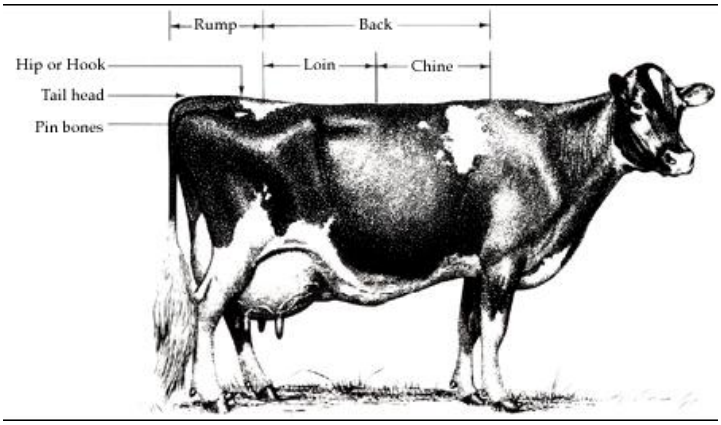
- Düşük kondüsyon sıklıkla düşük verim ve süt yağı oranı ile beraber seyreder. Bunun nedeni yetersiz enerji ve protein kaynaklarıdır.
- Zayıf inek tekrar ağırlık kazanıncaya veya en azından vücut ağırlığını koruyacak düzeye gelinceye kadar kızgınlık göstermez veya döl tutmaz.
- Bu tür hayvanların beslenmesinde üretimle beraber vücut depolarının artırılmasına özen gösterilmelidir.

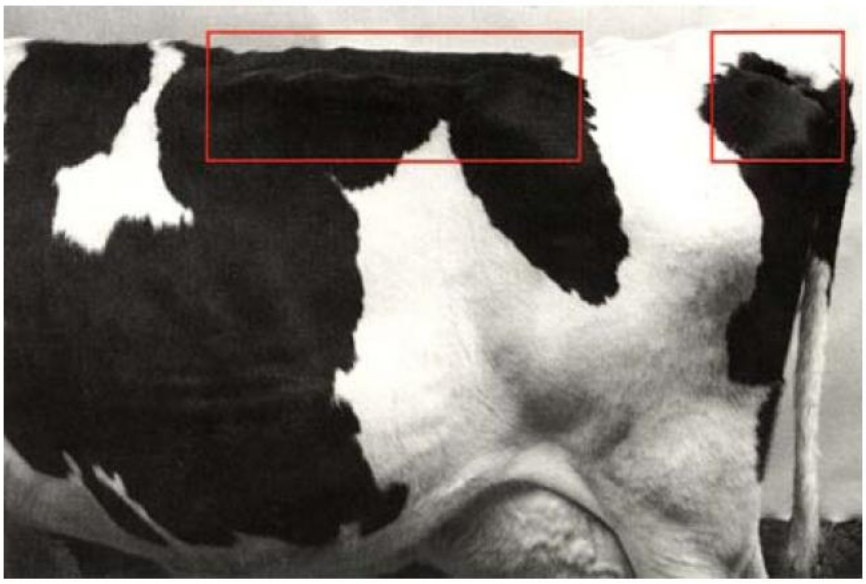
Düvelerde vücut kondüsyonunun değerlendirilmesi

- Vücut kondüsyonu düşük düveler ergenlik çağının gecikmesi nedeniyle 13-15 aylık yaşa ulaştıklarında gebe bırakılmaları mümkün olmaz. Büyüme hızlarının düşük olması buna yol açar.
- Ayrıca doğum yapacakları 23-25 aylık yaşta ulaştıklarında cüsseleri yetersiz olur veya normal bir ilk laktasyon dönemi geçiremezler.
- Diğer taraftan aşırı kondüsyonlu özellikle pubertas dönemini bu şekilde geçiren düveler daha düşük süt verimine sahip olurlar.

Vücut Kondüsyonu Değerlendirme Skalası

- Beş kademeli skalada 1=çok zayıf, 5=aşırı yağlı inekler için kullanılır
- Bu değerlerin ötesindeki rakamlar kullanılmamalıdır
- Sürüdeki çoğu hayvan için 3 ideal değerdir
- + ve – ise vücut kondüsyon değerinin alt ve üst sınırını ifade eder
- Değerlendirme görerek ve dokunarak yapılmalıdır

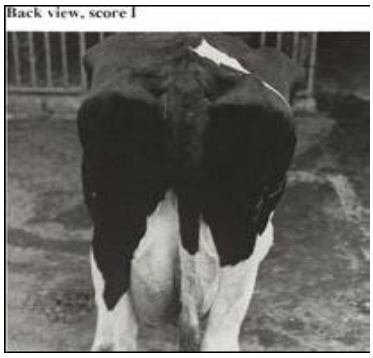

Rump
Back
Hip or Hook
Loin
Chine
Tail head
Pin bones

Kondüsyon değeri=1 çok zayıf

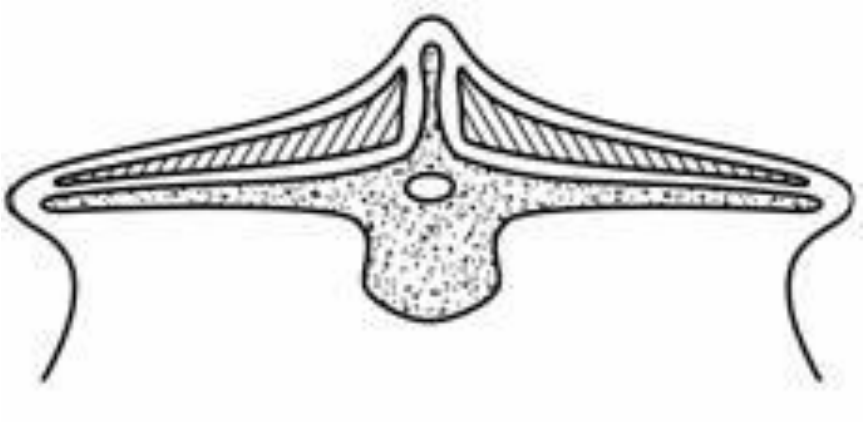
- Bel omurlarının yan uzantıları ince bir etle örtülü
- Sırt, bel ve sağrı kemikleri dikkat çekici
- Kalça ve oturak kemiği çıkıntıları çok belirgin ve ince etle kaplı. Ayrıca kemik çıkıntıları arasında derin çukurlar
- Oturak kemiği çıkıntıları ile kuyruk başı arasında çok belirgin çukurlaşma. Ligamentler ve vulva çok göze çarpıcı, kemik yapısı çok belirgin

Kondüsyon değeri 1 olan bir ineğin arkadan ve yandan görünüşü

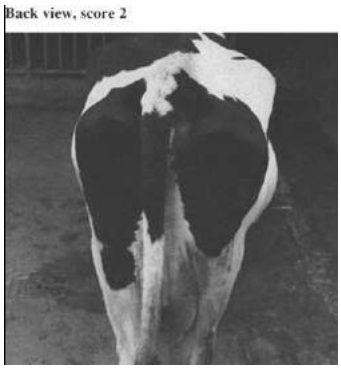

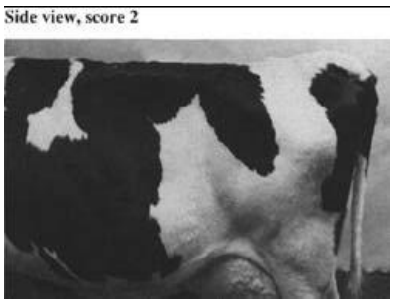

Kondüsyon Skoru 1. Bel bölgesinin görünümü:Çok zayıf kondüsyon, bel bölgesinde hiç yağ dokusu hissedilmez

Kondüsyon değeri=2(zayıf)

Kondüsyon değeri=2(zayıf) olan ineklerde genel görünüm

- Bel omuru ve yan uzantılar hissedilse de belirgin değildir
- Kaburga uzantılarının ucu keskin ama nispeten daha kalın bir et tabakası ile örtülüdür
- Kısa kaburgalar üzerindeki deri fazla gömülmez
- Sağrı, sırt ve bel bölgelerinin kemikleri gözle ayırt edilemez ama elle yoklanmak suretiyle anlaşılır
- Oturak ve kalça kemikleri belirgin, ancak aralarındaki göçük fazla değildir
- Kuyruk başı ve oturak kemikleri arası kısmen göçük, ancak kemik yapısı kısmen etle örtülü

Kondüsyon skoru 2

Kondüsyon değeri=2

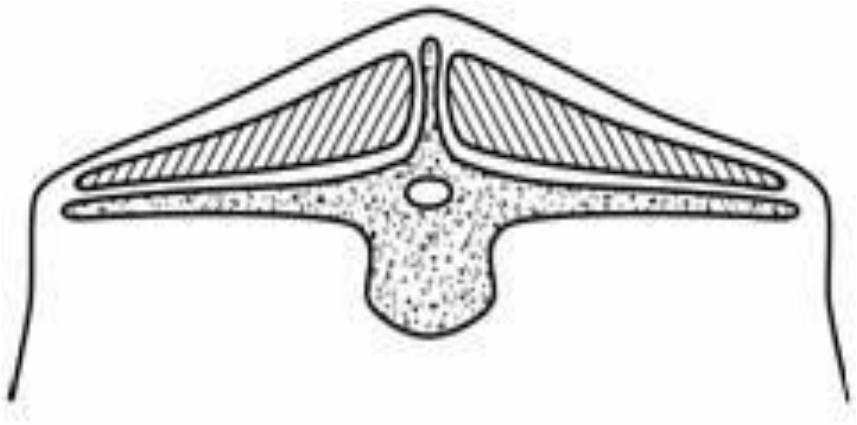

Kondüsyon değeri=3 (iyi)

- Bel omurlarının uzantıları kısmen farkedilir ve hafif bastırınca hissedilir
- Açlık çukuru çok belirgin değildir
- Arka kısımda kemikler yuvarlak formda görülür. Elle bastırıldığında kemikler hissedilir
- Kalça ve oturak kemiği çıkıntıları yuvarlak ve yumuşak
- Oturak kemiği çıkıntılarının arası ve kuyruk başı hafif farkedilir. Ancak orada yağ depolandığını düşündürmez

Kondüsyon skoru 3

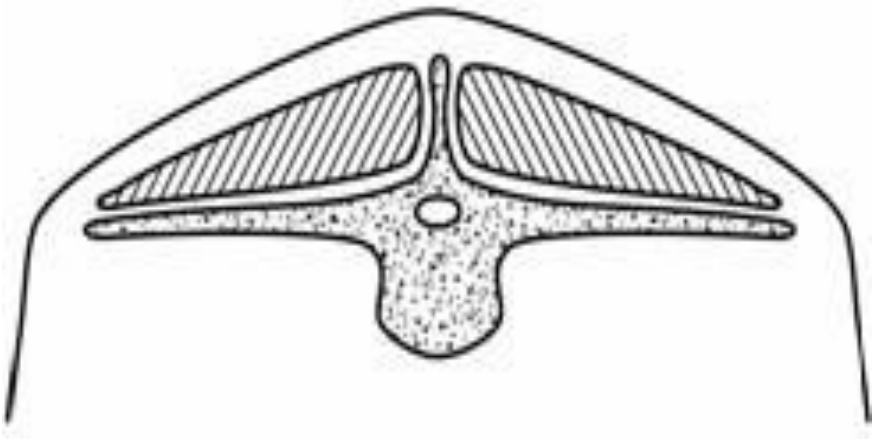

Kondüsyon skoru=4 (yağlı)

- Kuvvetle elle bastırıldığında bel omuru uzantıları hissedilir. Bu kemikler düz veya yuvarlaktır
- Açlık çukuru belirgin değildir
- Sırt omuru çıkıntıları yuvarlak ve yumuşak
- Bel ve sağrı düz
- Kalça çıkıntıları yuvarlak ve arası düzleşmiş
- Kuyruk başı, oturak kemiği çıkıntıları yuvarlak ve yağ depolandığı farkedilebilir

Kondüsyon skoru 4

Kondüsyon skoru=4

Kondüsyon skoru=5 (çok yağlı)

- Sırt, bel, kalça ve oturak kemikleri farkedilmez, deri altı yağ birikimi çok belirgindir
- Kuyruk başı yağ dokusu içine gömülmüş gibi görünür

Kondüsyon skoru 5

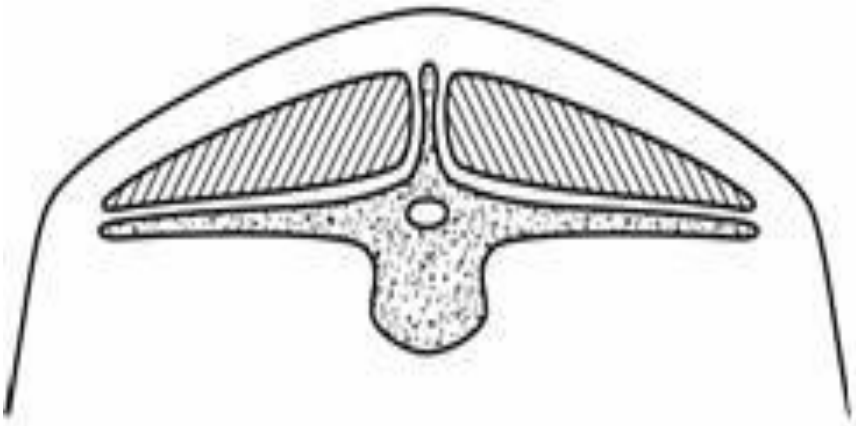

Table 1. Effect of body condition in dry cows on subsequent reproductive performance. G1:3.7, G2:4.1, G3: 4.5

	Group 1	Group 2	Group 3
Intervals between calving and			
• First ovulation (days)	27	31	42
• First heat (days)	48	41	62
• Conception (days)	74	90	116
First-service conception r ate	65%	53%	17%

Source: J. Dairy Sci. (Supplement 1), p. 245, 1986.

Table 2. Effects of body condition on dry matter intake and milk production. G1:3.7, G2:4.1, G3: 4.5

	Group 1	Group 2	Group 3
Dry matter intake (lb)	44.2	43.6	40.9
Daily milk production, first 14 weeks of lactation (lb)	63.1	66.2	67.1

Source: J. Dairy Sci. (Supplement 1), p. 245, 1986.

Table 3. Cases of disease recorded during lactation.

Disease	Group a Desirable	Fat
Mastitis	3	11
Retained placenta (retentio sec)	1	2
Endometritis	2	2
Cystic ovaries	0	1
Ketosis	2	5
Milk fever (hipokalsemi)	1	2
Hypomagnesemia	0	1
Lameness	4	7
Total	*13*	*33*

Source: Anim. Prod. 43, pp. 1-6, 1986.
a Each group consisted of nine cows.